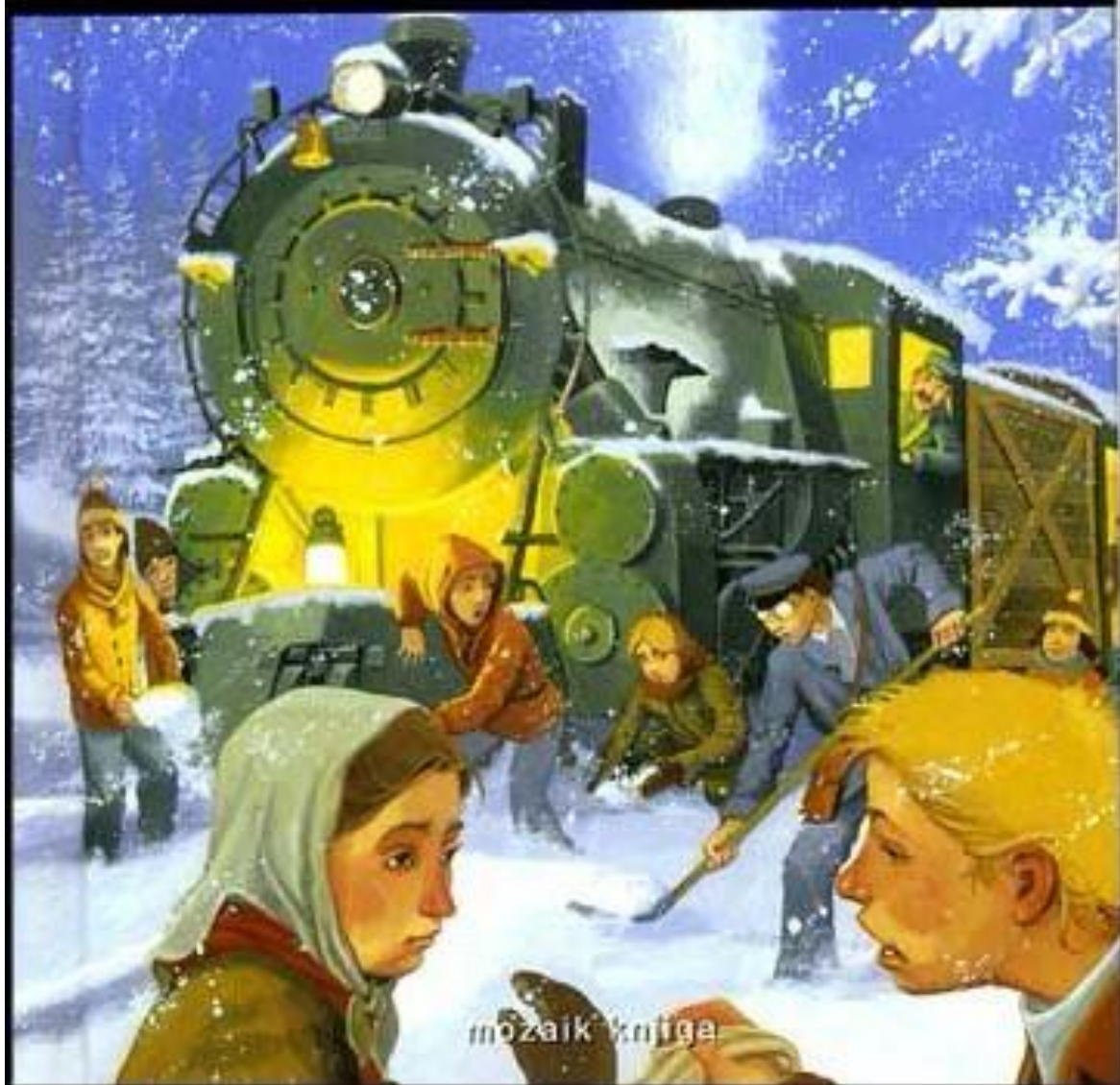

VLAK U SNIJEGU

MATO LOVRAK

mozaik knjiga

Vlak u snijegu

Mato Lovrak

Vrsta djela: Dječji roman

Tema: Putovanje učenika u grad i njihov povratak kući tijekom velike snježne oluje, kada zajedništvom i slogom svladavaju sve prepreke.

Vrijeme radnje: Zima

Mjesto radnje: Veliko Selo, Jabukovac, vlak i grad.

Glavna poruka:

- Sloga i zajedništvo mogu pobijediti svaku teškoću.
- Treba pomagati drugima, čak i kada su pogriješili.
- Poštenje, odgovornost i dobrota važniji su od bogatstva.
- Zajednica je jača od pojedinca.

Simbolika vlaka:

- Vlak nije samo prijevozno sredstvo
- Djeca uče pomagati jedni drugima,
- postaju složna zajednica,
- uče odgovornosti,
- postaju zrelija nego na početku priče.

Prvo poglavlje – Najveća kuća

U Velikom Selu nalazi se velika bijela kuća. To je škola.

Već izdaleka čuje se glasna dječja vika. U školskom dvorištu igra se više od sto učenika. Djeca trče, viču, skaču, igraju se, naganjaju i ponekad se posvađaju. U dvorištu je uvijek puno života i veselja. Škola iznutra nije posebno uređena. U učionicama su stare i tvrde klupe, a na zidovima vise dječji crteži i radovi. Iako škola nije luksuzna, ona je najljepša i najveća zgrada u selu.

Pisac objašnjava da djeca nemaju uvijek lagan život. Roditelji puno rade na poljima ili kod kuće pa djeca često moraju pomagati. Neka čuvaju stoku, neka obavljaju poslove po selu, a uz sve to moraju učiti za školu. Roditelji žele da njihova djeca budu obrazovana i da jednoga dana imaju bolji život. Mnoga djeca nemaju novu odjeću nego nose odjeću svoje starije braće ili sestara. Neke obitelji teško žive i nemaju dovoljno novca. Zato djeca mnogo vremena provode zajedno u školi i na školskom dvorištu.

Škola je djeci važno mjesto. Ondje ne dolaze samo učiti nego se i igrati, družiti i provoditi vrijeme s prijateljima. U školskom vrtu nalazi se velika staklena kugla. Kada se dijete približi kugli, u njoj vidi svoj lik koji izgleda smiješno i izobličeno. Djeci je to vrlo zanimljivo pa se često ondje zaustavljaju i promatraju svoj odraz. Pod krovom škole živi mnogo vrabaca. Učenici su ih jedne zime hranili mrvicama kruha. Kada je došlo proljeće, lastavice su sagradile svoja gnijezda ispod krova škole. Međutim, vrapci su zauzeli njihova gnijezda. Djeca su se naljutila jer su smatrala da to nije pošteno. Prestala su hraniti vrapce, ali oni su i dalje lako pronalazili hranu i nastavili živjeti oko škole. Na tavanu škole nalaze se mali prozori. Kroz jedan se vidi groblje, kroz drugi rijeka, a kroz treći zaseok Jabukovac.

U zaseoku Jabukovac žive troje djece koja svaki dan dolaze u školu. To su Ljuban, Pero i Draga. Sva trojica pohađaju prvi razred. Prije nego što je postao učenik, Ljuban je često znatiželjno ulazio u školu. Jednoga dana pronašao je uže školskog zvona i povukao ga. Zvono je glasno zazvonilo. Ljuban se jako uplašio jer je mislio da će ga netko kazniti. Ubrzo je došao učitelj. Umjesto da se naljuti, spustio se do Ljubanove visine, zagrlio ga i pitao želi li ponovno zazvoniti. Ljuban je bio presretan. Počeo je zvoniti i govorio kako će zvono čuti svi ljudi u Jabukovcu – njegova mama, tata, Pero i Draga. Sada je Ljuban pravi učenik. Svako jutro se pere i voli biti uredan. Pero se ne voli prati i nije mu važno je li čist ili prljav, iako njegova obitelj ima dovoljno sapuna.

Ljuban, Pero i Draga svaki dan idu istom cestom prema školi. Mogli bi zajedno hodati i razgovarati, ali to ne rade. Posvađali su se. Draga je jako ljuta na Ljubana zbog jedne uvrede. Rekla je da mu nikada neće oprostiti.

Na kraju poglavlja pisac ne otkriva što se dogodilo. Obećava da će tu priču ispričati u sljedećem poglavlju.

Drugo poglavlje – Troje malih s Jabukovca

Jednoga ljetnog dana, prije nego što su krenuli u školu, Draga, Pero i druga djeca okupili su se kako bi se zajedno igrali. Dugo su razmišljali koju će igru odabrati. Na kraju su odlučili glumiti svadbu.

Prvo su morali izabrati mladenku. Nekoliko djevojčica željelo je biti mlada pa su se zbog toga posvađale. Draga je predložila da izaberu brojalicom. Brojalica je odlučila da će mlada biti upravo Draga. Zatim su izabrali mladoženju. To je postao Pero. Ostala djeca dobila su druge uloge. Netko je bio kum, netko djever, netko barjaktar, a jedan dječak glumio je svećenika koji će vjenčati mladence. Djeca su sama pripremila sve što im je trebalo za igru. Od štapova i stare odjeće napravili su barjake. Poklopci od lonaca, pištaljke i druge stvari služili su im kao glazbeni instrumenti. U bocama je bila voda, ali su se djeca pretvarala da je to vino. Od cvijeća su napravili vijence, a od voća i bundeva zamišljenu svadbenu gozbu. Kad je sve bilo spremno, svadbena povorka krenula je prema šumarku koji se zvao Jarak. Djeca su pjevala, vikala i veselila se kao na pravoj svadbi. Mali dječak koji je glumio svećenika prvi je stigao do mjesta gdje se trebalo održati

vjenčanje. Dok je čekao ostale, postalo ga je strah. Pokraj puta nalazila se jama u koju su ljudi bacali uginule životinje. Bojao se da će iz nje izaći kostur konja.

U tom trenutku iz grmlja začuo se neobičan glas. Dječak se jako uplašio i potrčao prema ostaloj djeci. Rekao im je da se nešto čudno nalazi pokraj jame. Sva su se djeca prestrašila. Nisu više pjevala ni razgovarala. Polako su krenula prema jami. Odjednom je iz grmlja ispala konjska lubanja. Djeca su od straha popadala po zemlji i počela bježati. Tada su iz grmlja izašli Ljuban i njegova dva prijatelja. Oni su se sakrili i namjerno uplašili svatove kako bi im pokvarili igru. Kad je Pero ugledao Ljubana, odmah ga je napao. Dječaci su se počeli tući. Pero je udarao Ljubana, ali je nakon kratke borbe pobjegao kući plačući i vičući da ga je Ljuban pretukao. Ostala djeca također su pobjegla. Ljuban i njegovi prijatelji ubrali su koprive i trčali za njima. Koprivama su ih žarili po nogama pa su se djeca još brže razbježala.

Na kraju su na mjestu igre ostali samo Ljuban, Draga i još nekoliko dječaka. Ljuban je rekao Dragi da se naljutio zato što njega i njegove prijatelje nisu pozvali da sudjeluju u igri. Mislio je da ih druga djeca smatraju manje vrijednima zato što su siromašniji. Draga ga je nazvala magarcem, a Ljuban je nju nazvao guskom. Zatim je predložio da nastave igru i da Draga izabere drugog mladoženju. Draga je odbila sve dječake koje joj je Ljuban predlagao. Na kraju je rekla da želi da upravo Ljuban bude mladoženja. Ljuban je to odbio. Rekao je da se još ne smije ženiti i da će se ženiti tek kada odraste. Draga se zbog toga jako uvrijedila. Pljunula je pred Ljubana i ljutito otišla kući. Ljubanovi prijatelji nagovarali su ga da joj se osveti, ali on to nije želio.

Barjake koje su djeca ostavila odnio je kući i stavio ih na ogradu. Kad su žene vidjele barjake, nisu znale zašto su ondje i pomislile su da im se netko ruga. Zbog toga su se neke susjede čak i posvađale.

Nakon toga djeca su nastavila igrati druge igre. Pero više nije izlazio iz kuće jer se bojao Ljubana. Draga je također ostala kod kuće. Bila je jako ljuta na Ljubana i željela mu je da mu se dogodi nešto loše. Međutim, kako je vrijeme prolazilo, njezina se ljutnja polako smanjila. Ipak, više se nije htjela igrati s Ljubanom.

Kad su krenuli u školu, Ljuban, Pero i Draga više nisu zajedno išli istim putem. Svatko je u školu odlazio sam.

Treće poglavlje – Zadruga Ljubanovac

Ljuban, Draga i Pero zajedno su prolazili kroz razrede osnovne škole. Nisu svi učenici napredovali jednako brzo. Neki su morali ponavljati razrede jer nisu dovoljno učili, neki su teže razumjeli gradivo, a neka su djeca često izostajala iz škole jer su morala pomagati roditeljima na polju ili kod kuće. U četvrtom razredu ostalo je trideset učenika. Ostali su još uvijek bili u nižim razredima.

Učenici četvrtog razreda bili su ponosni što su postali najstariji u školi. Smatrali su se važnima i gledali su kako su novi prvašići mali i zbunjeni. Među starijim učenicima posebno su se isticali Ljuban i Pero. Pero je bio grub i često je maltretirao mlađu djecu. Oduzimao im je voće i slatkiše te ih je znao udariti. Ljuban je uvijek stao u obranu slabijih pa su ga mlađa djeca voljela i poštovala.

Jednoga zimskog dana učitelj je učenicima pričao o nekadašnjim zadrugama, u kojima su ljudi zajedno radili i pomagali jedni drugima. Predložio je da i njihov razred postane mala zadruga. Učenici su trebali sami brinuti o redu, čistoći i međusobnim odnosima. Trebali su izabrati domaćina ili domaćicu koji će voditi razred. Učitelj je objasnio da domaćin ne smije biti nasilan, nego pošten, odgovoran, pravedan i spreman pomoći drugima. Rekao je i da djevojčice imaju jednaka prava kao dječaci te da i one mogu biti izabrane za vođu.

Odmah su počele rasprave. Jedni su predlagali Stanka, drugi Dragu, a mnogi su željeli da domaćin bude Ljuban. Pero je također želio pobijediti, ali nije vjerovao da će ga učenici izabrati. Zato je pokušao nagovoriti svoje prijatelje darovima. Dijelio je orahe, suhe šljive, jabuke, smokve, bombone, pa čak i čokoladu. Nekima je obećavao slike ili druge poklone samo da ne glasaju za Ljubana. Djeca su uzimala slatkiše, ali nisu željela obećati da će glasati za njega.

Kad je došao dan izbora, učitelj je učenicima rekao da će glasovanje biti tajno i da svatko mora glasati po svojoj savjesti. Prije glasovanja Ljuban je optužio Peru da pokušava kupiti glasove slatkišima. Nakon toga učenici su se počeli međusobno zadirkivati. Peru su zvali „Pero smokvar“ i „Pero čokoladar“, vezali su mu ruke, stavili mu metlu pod ruku i rugali mu se kao da je već izabrani domaćin. Ljuban nije sudjelovao u rujanju, nego je rekao da Peru treba odvezati.

U isto vrijeme Ljuban je pomogao Dragi izvući težak čabar vode iz bunara i donio joj vode u razred. Draga je zbog njihove stare svađe odbila njegovu pomoć i prolila vodu po podu. Zbog toga

su se učenici ponovno posvađali i u razredu je izbila velika tučnjava. Kad je učitelj ušao, zatekao je razred u neredu. Djeca su mu ispričala da je Pero pokušavao podmititi učenike kako bi pobijedio na izborima.

Učitelj je tada organizirao tajno glasovanje. U prvom krugu najviše glasova dobili su Ljuban i Draga, pa je trebalo glasovati još jedanput. Za vrijeme drugoga glasovanja Peru je pozlilo jer je odjednom pojeo cijelu veliku čokoladu koju je čuvao za podmićivanje učenika. Morao je izaći iz razreda.

Kad su prebrojeni glasovi, učitelj je objavio da je novi domaćin razreda postao Ljuban. Učenici su se razveselili i glasno zapljeskali. Pero je bio razočaran jer nije uspio pobijediti, iako je pokušao nagovoriti učenike poklonima. Razred je zatim odlučio da će njihova zadruga nositi ime Ljubanovac, po svome novom domaćinu.

Istoga dana, kada se Ljuban vraćao iz trgovine, Dragin otac pohvalio ga je zbog uspjeha u školi i našalio se da će jednoga dana postati njegov zet. Ljubanu je bilo neugodno pa je brzo nastavio put.

Kad je prolazio pokraj Perine kuće, Pero je na njega nahuškao psa. Ljuban se obranio tako što je bacio grudu zemlje prema psu. Tada je Pero bacio kamen na Ljubana, ali ga nije pogodio. Ljuban ga je sustigao, uhvatio i mogao ga je istući, ali to nije učinio. Rekao je da će o svemu obavijestiti zadrugu i da će učenici zajedno odlučiti tko je bio u pravu. Time je pokazao da želi rješavati probleme pošteno i bez osvete.

Perin otac naljutio se na Ljubana i počeo vikati na njega. Međutim, Perina majka rekla je da njihov sin nije potpuno nevin i da se odrasli ne trebaju miješati u dječje svađe. Ljuban je otišao svojim putem, uvjeren da će o svemu razgovarati na sastanku zadruge.

Četvrto poglavlje – Dogovor

Učenici su s nestrpljenjem čekali prvi sastanak svoje zadruge, koji su nazvali **dogovor**. Na tim sastancima trebali su razgovarati o svemu što se događalo u razredu, rješavati probleme i zajednički donositi odluke. Međutim, na prvi dogovor nije došao Pero. Kasnije je izmislio da je morao pomoći bolesnoj tetki, ali su učenici saznali da to nije istina. Ni sljedeće subote nije došao.

Ljuban mu je čak odnio školsku torbu kući. Trećega tjedna učitelj je iznenadio učenike i odlučio održati dogovor usred tjedna, kako Pero ne bi mogao izbjeći sastanak.

Kad su učitelj i Ljuban ušli u razred, svi su učenici marljivo radili svoje zadatke. Neki su čistili učionicu, neki grijali peć, a drugi provjeravali je li sve uredno. Ljuban je objavio da će dogovor početi odmah. Pero se jako uplašio jer je mislio da će ga Ljuban pred svima optužiti zbog kamenovanja i svega što je prije učinio. Bio je toliko prestrašen da je razmišljao o bijegu iz škole ili čak o tome da ode živjeti u drugo selo. Međutim, Ljuban nije spominjao njihov sukob.

Na dogovoru su učenici počeli prijavljivati probleme. Prvo su razgovarali o Radi koji nije htio vratiti Stevi držalo za pero, iako je znao da pripada njemu. Zadruga je zaključila da držalo mora biti vraćeno vlasniku. Nakon toga Ančica se požalila da ju je Ćiro udario. Raspravljajući o tome, učenici su shvatili da je i Ančica prije toga zadirkivala Ćiru. Učitelj je ipak rekao da dječak ne smije tući djevojčicu i da se problemi moraju rješavati razgovorom, a ne nasiljem. Ljuban se tada nasmijao jer je primijetio kako učenici brzo mijenjaju mišljenje i čas podržavaju jednu, a čas drugu stranu. Objasnio im je da u zadruzi svi trebaju biti jednaki i pravedni, a ne suditi prema tome tko im je prijatelj.

Pero je cijelo vrijeme šutio i čekao da Ljuban progovori o njihovoj svađi. Kada je Ljuban na kraju pitao ima li se još tko na koga požaliti, jedan učenik rekao je da bi se možda upravo domaćin trebao nekome požaliti. Pero je bio uvjeren da će ga Ljuban optužiti, ali Ljuban je mirno odgovorio da se nema na koga žaliti. Učitelj je tada prišao Ljubanu i prijateljski ga pomilovao po glavi. Pero je osjetio veliko olakšanje i shvatio da mu Ljuban nije želio uzvratiti zlo za zlo.

Nakon toga svaki je učenik trebao ispričati jedno dobro djelo koje je učinio tijekom tjedna. Neki su govorili da su roditeljima otišli u trgovinu, hranili ptice ili prijatelju poklonili pisaljku ili jabuku. Učenici su se često smijali jer su shvatili da neka od tih djela nisu posebna dobročinstva nego obične svakodnevne dužnosti. Otkrili su i da je Ivkica varala svoje prijatelje. Namjerno ih je izazivala, a zatim im prijetila da će ih prijaviti na dogovoru ako joj ne daju jabuku, orahe ili druge slatkiše. Zadruga je zaključila da to nije pošteno ponašanje.

Na kraju sastanka učenici su odlučili da će svaki član zadruge svaki mjesec plaćati po jedan dinar članarine. Tim će novcem kupovati sapun, četke za odjeću, četkice za zube i dječje časopise. Dogovorili su se i da siromašna djeca neće morati plaćati članarinu ako to ne mogu.

Pred sam kraj učitelj je pročitao pismo iz grada. U njemu je liječnik pozvao učenike da posjete higijensku izložbu. Djeca su se jako razveselila i odlučila da će zajedno štedjeti novac kako bi mogla putovati vlakom u grad. Planirali su krenuti početkom veljače. Poslali su pismo šefu željezničke postaje kako bi najavili svoj dolazak. Šef je pristao pomoći i obećao da će za njih pripremiti poseban vagon. Od toga dana učenici su na svakom dogovoru razgovarali o izletu i veselili se putovanju koje ih je čekalo.

Peto poglavlje – Izlet u grad

Napokon je stigao dan izleta u grad. Bio je 8. veljače. Učenici su se probudili još prije svitanja i puni uzbuđenja krenuli prema školi. Mnogi su se dugo bojali da njihovi roditelji neće uspjeti skupiti novac za put, ali na kraju su svi uspjeli doći. Ljuban je primijetio da je jutro neobično toplo, iako je bilo usred zime. To ga je zabrinulo jer je barometar pokazivao da se vrijeme mijenja i da bi mogla doći oluja.

Djeca su bila odjevena vrlo različito. Neki su bili previše zamotani u toplu odjeću, dok drugi nisu imali ni pravi zimski kaput jer su njihove obitelji bile siromašne. Neka su djeca nosila prevelike cipele ili kapute koje su posudila od starije braće, sestara ili susjeda. Unatoč tome, svi su bili sretni jer će prvi put putovati vlakom u grad.

Kad je stigao učitelj, poveo je učenike prema željezničkoj postaji. Djeca su putem pjevala, a učitelj ih je ohrabrivao i govorio da se lijepo ponašaju. Na postaji ih je dočekaao šef željezničke stanice koji im je predao zajedničku kartu za putovanje. Vlak je ubrzo stigao, a učenici su se smjestili u poseban vagon koji je bio namijenjen samo njima. Nada je kredom napisala veliki natpis „Zadruga Ljubanovac“ na njihov vagon. Kondukter je bio iznenađen što djeca putuju kao prava zadruga, ali mu se svidjela njihova organiziranost. Ljuban mu je objasnio da i u vlaku imaju redare i da će paziti na red i čistoću.

Tijekom vožnje jedan pijani putnik pokušao je ući u njihov vagon, ali ga je kondukter odveo u drugi vagon. Kasnije su ušli seljak i njegova bolesna supruga koji su putovali liječniku. Učenici su im odmah ustupili mjesta kako bi žena mogla odmarati tijekom vožnje. Kondukter je pohvalio djecu zbog njihova lijepog ponašanja.

Kad su stigli u grad, učenici su bili zadivljeni velikim zgradama, ulicama i trgovinama. Najprije su posjetili higijensku izložbu na kojoj su vidjeli kako izgleda ljudsko tijelo i kako nastaju različite bolesti. Nekima je izložba bila zanimljiva, ali su se drugi uplašili ili su im prizori bili neugodni.

Nakon toga posjetili su tiskaru. Ondje su prvi put vidjeli kako nastaju novine i knjige. Promatrali su strojeve koji su velikom brzinom tiskali stranice pune slova. Zatim su obišli tvornicu suhomesnatih proizvoda gdje su dobili kobasice, a nakon toga i tvornicu čokolade u kojoj je svaki učenik dobio komad čokolade na dar.

Dok su bili u tvornici čokolade, vrijeme se naglo promijenilo. Počeo je puhati vrlo jak sjeverni vjetar, a zatim je počela padati tuča. Djeca su jedva hodala ulicama jer ih je led udarao po licu. Učitelj ih je brzo odveo u stan kako bi se sklonili od nevremena. Tuča je ubrzo prestala, ali je počeo padati gust snijeg. Snijeg je padao sve jače i nije prestajao. Učenici su zabrinuto gledali kroz prozor i bojali se da će željeznička pruga biti zatrpana pa se neće moći vratiti kući.

Kasnije su otišli u gradsko kino. Djeca su bila oduševljena velikom dvoranom i modernim kinom koje je bilo mnogo drugačije od putujućeg kina koje je ponekad dolazilo u njihovo selo. Dok je predstava trajala, učitelju je iznenada pozlilo. Postao je vrlo blijed, počeo se znojiti i izgubio je svijest. Predstava je odmah prekinuta, a učitelja su odvezli u bolnicu. Djeca su bila jako uplašena i tužna. Činilo im se kao da su ostala bez roditelja.

Kako bi ih utješili, odrasli su im donijeli sanduk naranči. Nakon toga su ih odveli u čekaonicu željezničke postaje. Ondje su čekali vlak za povratak kući. Šef postaje i drugi odrasli govorili su im da se ne boje i da će sigurno stići kući.

Neposredno prije polaska vlaka stiglo je pismo iz bolnice. Učitelj je napisao da mora ostati nekoliko dana na liječenju, ali da se već osjeća bolje. Zamolio je Ljubana da preuzme brigu o

zadruzi i da učenike sigurno dovede kući. Također im je rekao da tijekom putovanja nitko ne smije izlaziti iz vagona.

Kad su pročitali pismo, učenici su ponovno dobili hrabrost. Ušli su u vlak i pozdravili sve koji su im pomagali. Vlak je polako krenuo kroz gustu mećavu. Ljuban je tada rekao učenicima da skinu mokre kapute i marame jer je u vagonu bilo dovoljno toplo. Djeca su shvatila da sada prvi put putuju bez učitelja i da će upravo oni, kao prava zadruga, morati pokazati koliko su odgovorni i složni.

Šesto poglavlje – Vlak u snijegu

Dok je vlak vozio kroz snježnu oluju, među učenicima nije više bilo sloge. Većina djece slušala je Ljubana i vjerovala njegovim odlukama, ali manja skupina okupljena oko Pere nije ga željela slušati. Pero i njegovi prijatelji vrijeđali su Ljubana zato što je bio siromašan. Milan, sin općinskog načelnika, rugao se Ljubanovoj obitelji i govorio da njegov otac ima više moći. Stanko je stao u Ljubanovu obranu i rekao da je Ljubanov otac pošten čovjek. Ljuban ih je odmah zaustavio jer nije želio da se svađaju zbog svojih roditelja. Rekao je da je najvažnije sačuvati slogu u zadruzi.

U tom je trenutku došao kondukter i pozvao Ljubana u hodnik. Objasnio mu je da vlak vozi vrlo sporo jer su snježni nanosi sve veći. Postojala je opasnost da vlak zapne usred polja i da cijelu noć ostanu u snijegu. Ljuban se zabrinuo, ali je ostao miran. Rekao je da će učiniti sve kako bi zadruga ostala složna. Zamolio je konduktera da se ne miješa u njihove svađe jer su željeli dokazati učitelju da mogu sami brinuti o sebi. Kondukter je pristao pomoći samo ako ga učenici sami pozovu.

Kad se Ljuban vratio u vagon, Pero se već tukao s Ivanom. Ostali učenici brzo su ih razdvojili. Djevojčice su rekle da je svađa počela zato što je Pero vrijeđao Ljubana. Ljuban je tada rekao da više ne želi biti domaćin zadruga. U vagonu je odmah nastala tišina. Većina učenika okupila se oko njega i molila ga da ostane njihov vođa. Draga je cijelo vrijeme šutjela i zamišljeno gledala kroz prozor u snijeg koji je neprestano padao.

Kad su se svi smirili, Ljuban je rekao da će ostati domaćin samo pod jednim uvjetom. Tražio je da svi predaju svu hranu i višak odjeće kako bi sve dijelili jednako ako vlak ostane zatrpan u snijegu.

Objasnio je da u opasnosti svi moraju pomagati jedni drugima. Većina učenika odmah je pristala, ali Pero i nekoliko njegovih prijatelja odbili su dati svoju hranu.

Zbog toga je Ljuban rekao da oni koji ne žele živjeti po pravilima zadruga ne mogu biti njezini članovi. Većina učenika stala je uz Ljubana, a samo nekoliko njih ostalo je uz Peru. Ljuban je zamolio konduktera da ih premjesti u drugi vagon kako se više ne bi svađali. Kondukter je pristao i odveo Peru i njegove prijatelje. Draga je također otišla s njima, iako nije ništa rekla. Nakon njihova odlaska Ljuban je održao sastanak zadruga.

Učenici su na jednu klupu stavili svu hranu koju su imali. Ondje su bile kobasice, meso, slanina, sir, kruh, kolači, čokolada, bomboni i naranče. Dogovorili su se da će hranu podijeliti samo ako budu morali dugo ostati u vlaku. Odredili su i nove zadatke. Jedni su pazili na hranu, drugi na čistoću, treći na prozore i red u vagonu. Tako su pokazali da znaju zajedno organizirati život u teškim okolnostima.

U međuvremenu je dječaku Dušanu pozlilo jer je pojeo previše različite hrane. Ljuban je odmah organizirao pomoć. Kondukter je dopustio da Dušan prijeđe u topliji vagon drugog razreda kako bi se mogao odmoriti. Ljuban je bio zadovoljan jer su sada imali mjesto gdje se bolesni mogu oporaviti.

Kondukter je kasnije došao javiti da jedan dječak iz Perine skupine želi prijeći natrag u Ljubanovu zadrugu. Ljuban je odgovorio da će ga primiti tek kada bude spreman poštovati pravila zadruga. Kondukter je pohvalio učenike i našalio se da su oni jedini putnici koji su se usudili putovati po tako strašnom nevremenu.

Vlak je nastavio voziti kroz sve veće snježne nanose. Nekoliko puta uspio ih je probiti, ali je naposljetku snažno udario u veliki nanos snijega i potpuno stao. Kondukter je rekao da su ostali zaglavljani u snijegu. Bilo je pola šest poslijepodne i nalazili su se otprilike na pola puta do kuće.

Ljuban je ostao miran. Rekao je učenicima da pojedu samo malu količinu hrane jer ne znaju koliko će dugo ostati zarobljeni. Tijekom večere Jozi je ispalo kuhano jaje na pod pa su ga ostali zadirkivali, ali su mu ipak dali drugi komad hrane. Kad su završili s jelom, izvan vlaka začuli su

glasove željezničkih radnika. Ljuban je zajedno s nekoliko učenika izašao iz vagona kako bi vidio što se događa i kako bi saznao mogu li nastaviti put kući

Sedmo poglavlje – Dječje ruke

Ljuban i nekoliko učenika izašli su iz vlaka kako bi vidjeli zašto je vlak stao. Vani je bilo vrlo hladno. Snijeg je bio dubok, a led i vjetar bili su toliko jaki da je bilo teško disati. Kad su došli do lokomotive, vidjeli su da su se lokomotiva i prvi vagoni duboko zaglavili u snijegu. Željezničari su se međusobno svađali jer nisu znali kako riješiti problem. Pokušali su odvojiti lokomotivu od vagona kako bi sama probila snijeg, ali se ona zaglavila još dublje. Zbog toga više nije mogla grijati vagone pa je djeci prijetila velika hladnoća.

Ljuban je predložio da se lokomotiva najprije vrati do vagona kako bi ih ponovno mogla grijati. U početku ga je strojovođa grubo odbio jer je mislio da se dijete ne razumije u takve poslove. Ljuban se nije naljutio, nego je mirno rekao da će učenici pomoći ako bude potrebno. Kad se vratio u vagon, rekao je zadruzi da će se svi smrznuti ako nešto brzo ne poduzmu. Predložio je da i djeca pomognu željezničarima čistiti snijeg. Iako su znali da je vani više od dvadeset stupnjeva ispod ništice, svi su pristali pomoći.

Zadrugari su se dogovorili da će raditi u četiri smjene. Oni koji budu izlazili van oblačili su najtopliju odjeću koju su imali, a ostali su im posuđivali svoje kapute, šalove i rukavice. Tako su pomagali jedni drugima. Ljuban je otišao do konduktera i objasnio mu njihov plan. Kondukter ih je najprije pokušao odgovoriti, ali je na kraju prihvatio njihovu odluku. Željezničari su djeci dali kantu sa žarom kako bi se između smjena mogli ugrijati u vagonu.

Prije rada učenici su zajedno večerali kako bi imali snage. Hranu su pažljivo rasporedili jer nisu znali koliko će dugo ostati zarobljeni u snijegu. Nakon toga prva je smjena izašla na posao. Djeca su golim rukama i nogama uklanjala snijeg oko kotača lokomotive. Radili su koliko su mogli, a zatim bi ih zamijenila druga skupina. Kad bi se vratili u vagon, grijali su se uz kantu sa žarom. Neki su zbog velike hladnoće dobili bolne zanoktice pa su shvatili da ruke ne smiju odmah grijati na vatri nego ih najprije trljati snijegom.

Zbog hladnoće nekoliko se djece razboljelo pa ih je Ljuban poslao u topliji vagon koji su pretvorili u malu bolnicu. Ondje su ležali Dušan i još nekoliko učenika. Kako je sve više djece odlazilo u bolnicu, na poslu su uglavnom ostali dječaci. Unatoč tome nitko nije odustajao. Ljuban je i sam radio zajedno sa svojom smjenom i nije želio da drugi rade umjesto njega.

Dok je zadruga marljivo radila, nekoliko djece iz Perine skupine počelo se vraćati. Prvo je došao Ljubanov rođak jer više nije mogao izdržati glad i hladnoću. Zadrugari su ga primili natrag i uključili u rad. Zatim su se vratila još trojica učenika. Ubrzo je stiglo i Drageno pismo u kojem je napisala da joj je žao što je otišla iz zadruge i zamolila da je prime natrag. Djeca su joj u početku odgovorila da ostane ondje gdje jest jer nije ostala uz njih kad je bilo najteže.

Nedugo zatim jedan učenik iz drugog vagona dotrčao je i rekao da je Draga teško bolesna i da ima vrlo visoku temperaturu. Čim je to čuo, Ljuban je odmah otrčao po nju. Bez razmišljanja ju je podigao u naručje i odnio u bolnički vagon. Ondje su je pokrili toplim kaputima, dali joj naranču i smjestili je da se odmori. Ljuban joj nije zamjerao što je otišla iz zadruge, nego joj je odmah pomogao kada je vidio da joj je pomoć potrebna.

Djeca su nastavila raditi sve dok napokon nisu uspjela osloboditi lokomotivu iz snijega. Ubrzo se začuo zvižduk lokomotive, a zatim je ponovno proradilo grijanje u vagonima. Učenici su bili presretni. Grlili su se, pjevali i slavili jer su vlastitim radom spasili vlak. Kondukter je bio dirnut njihovom slogom i čak su mu od sreće potekle suze. Djeca su podijelila večeru željezničarima, a zatim su obišla bolesnike. Većini je bilo bolje jer su se ugrijali, a jedino su Dušan i Draga nastavili spavati.

Nakon večere u vagon je došao još jedan dječak iz Perine skupine. Bio je gladan i promrzao pa su ga zadrugari primili, nahranili i pustili da se ugrije. Kondukter je rekao da samo Pero još uvijek odbija priznati svoju pogrešku. Djeca su bila zadovoljna jer su shvatila da se zajedništvom može postići ono što pojedinac ne može.

Nakon svih napora svi su bili potpuno iscrpljeni. Djeca su zaspala na klupama, podu i policama za prtljagu. Neki su pričali u snu, a drugi se okretali i slučajno udarali prijatelje oko sebe. Kondukter je još kratko razgovarao s Ljubanom, zahvalio mu na svemu što je učinio i poželio mu laku noć.

Ljuban je legao na svoj kaput i gotovo odmah zaspao. Dok je vani vladala ledena zimska noć, u vagonima je ponovno bilo toplo, a djeca su napokon mogla mirno spavati.

Osmo poglavlje – Ljuban i Pero

Dok su svi učenici iz zadruge čvrsto spavali, Pero se tiho vratio u njihov vagon. Bio je gladan jer je već pojeo svu svoju hranu. Polako je obilazio između djece kako ga nitko ne bi primijetio. Kad je ugledao zajedničku hranu, počeo je jesti, a zatim je u džepove i ispod kaputa počeo skrivati meso, kolače i naranče. Dok je uzimao još jednu naranču, ona mu je ispala i pala na glavu jednom dječaku. Djeca se nisu probudila, ali se Ljuban probudio i odmah shvatio da je netko pokušao ukrasti zajedničku hranu.

Ljuban je uhvatio Peru za nogu, ali ga je Pero snažno udario i pobjegao iz vagona. Ljuban je odmah potrčao za njim. Jurili su iz vagona u vagon i kroz snijeg oko vlaka. Pero se pokušavao sakriti, zaključavao je vrata i prijetio Ljubanu da će ga njegov otac kazniti. Ljuban ga je pozivao da izađe i prestane se ponašati kao kukavica. Na kraju je Pero pobjegao iz vagona i upao u dubok snijeg iz kojega se nije mogao izvući. Počeo je plakati i govoriti da mu je jako hladno.

Iako je bio ljut zbog krađe, Ljuban nije ostavio Peru u snijegu. Skinuo je svoj kaput i prsluk, svezao ih zajedno i pružio ih Peri kako bi ga izvukao. Kad ga je uspio spasiti, Pero ga je pokušao ponovno gurnuti u snijeg i pobjeći. Ljuban ga je sustigao, uhvatio i rekao mu da ga je već jednom poštediti, ali da Pero i dalje radi loše stvari i stalno stvara svađe. Zatim ga je nekoliko puta ošamario. Pero je počeo glasno plakati i moliti Ljubana da ga pusti. Tada je Ljuban shvatio da daljnja svađa nema smisla i otišao je natrag u svoj vagon.

Nakon nekog vremena Pero je došao u vagon zadruge. Bio je posramljen i kroz suze je pitao Ljubana smije li ostati s njima. Ljuban mu je mirno rekao da smije. Dopustio mu je da pojede zajedničku hranu i da legne spavati zajedno s ostalim učenicima. Pero se bojao da će ga Ljuban osramotiti pred zadrugom i učiteljem, ali Ljuban mu je obećao da nikome neće pričati što se dogodilo. Rekao je da će svima reći samo da se Pero vratio u zadrugu jer je shvatio da je pogriješio. Pero se nakon jela odmah umirio i zaspao.

Ljuban nije mogao zaspati. Uskoro je došao kondukter i iznenadio se kad je ugledao Peru kako spava među zadrugarima. Pohvalio je Ljubana jer je uspio ponovno ujediniti djecu. Rekao mu je da će uskoro stići drugi vlak s radnicima koji će pomoći osloboditi prugu od snijega i da će svi sigurno stići kući. Kad je kondukter otišao, Ljuban se sjetio da je zaboravio provjeriti kako je Draga. Brzo je otišao u bolnički vagon da vidi kako se osjeća.

U međuvremenu su se neka djeca probudila i iznenadila kad su vidjela Peru kako spava među njima. Shvatili su da se sam vratio u zadrugu. Pokušali su ga probuditi, ali je bio toliko umoran da se nije probudio. Zadrugari su se zbog toga razveselili jer su vidjeli da je i Pero napokon shvatio koliko su zajedništvo, međusobna pomoć i sloga važni.

Deveto poglavlje – Ponoć

Dok su učenici razgovarali u drugom vagonu, primijetili su da Ljubana nema među njima. Znali su da je otišao u bolnički vagon kako bi bio uz Dragu. Pero je za to vrijeme mirno spavao i nije znao što se događa. Djeca su razgovarala o svemu što su doživjela tijekom putovanja. Prisjećala su se svojih snova, šalila se i zadirkivala jedni druge. Iako su bili umorni, bilo im je lijepo jer su zajedno prošli kroz veliku pustolovinu.

Jedan je učenik predložio da svi prijeđu u drugi vagon i ostave Peru samoga kako bi se, kad se probudi, iznenadio. Djeci se ta šala svidjela pa su uzeli svoje stvari i tiho se preselili. Pero je ostao sam spavati u praznom vagonu.

Za to vrijeme Ljuban je bio uz Dragu. Imala je visoku temperaturu i govorila je u bunilu. Ljuban se jako zabrinuo pa je otišao po konduktera. Kondukter je pregledao Dragu i rekao da joj trebaju hladni oblozi. Ljuban je odmah skinuo svoju košulju kako bi od nje napravili oblog. Kondukter ju je namočio u snijegu i stavio Dragi na prsa. Nakon toga je Draga počela mirnije disati i više nije govorila u bunilu. Kondukter je rekao da obloge treba često mijenjati. Ljuban se osjećao krivim jer je znao da se Draga razboljela nakon što je ostala u hladnom vagonu.

Kad se Ljuban vratio zadrugarima, rekao im je da je Draga vrlo bolesna i da joj trebaju čiste košulje za obloge. Učenici nisu dugo razmišljali. Svi su odmah dali svoje košulje kako bi pomogli prijateljici. Nekoliko djevojčica ostalo je uz Dragu i redovito joj mijenjalo obloge.

Ubrzo se začuo zvižduk drugog vlaka. Iz grada su stigli radnici s lopatama kako bi pomogli očistiti prugu. Ljuban je pitao koliko će im trebati da oslobode vlak. Kad je čuo da će posao trajati još dugo, zabrinuo se jer je mislio da Draga možda neće izdržati toliko čekanje. Zato je ponovno okupio zadrugu i zamolio djecu da još jednom pomognu radnicima. Isprva su neki mislili da su se već dovoljno naradili, ali kad im je Ljuban rekao da bi Draga mogla umrijeti ako predugo ostane bez liječnika, svi su bez oklijevanja ponovno obukli toplu odjeću i izašli u snijeg. Radili su svom snagom i rukama odbacivali snijeg kako bi vlak što prije mogao krenuti.

Nakon dugog rada začuli su zvižduke obje lokomotive. Jedna je vukla vlak sprijeda, a druga ga je gurala odostraga. Isprva se vlak jedva pomicao, ali napokon je uspio proći kroz snježni nanos. Djeca su od sreće počela vikati, pjevati, grliti se i plesati. Bila su presretna što će napokon krenuti kući.

Ljuban je odmah otrčao do Drage. Vidio je da joj je mnogo bolje. Bila je budna, smiješila se i tiho ga pitala je li sada opet članica zadruge. Ljuban joj je sretan odgovorio da jest. Toliko se razveselio da su mu oči zasuzile. Shvatio je da će se Draga oporaviti.

Dok je vlak velikom brzinom jurio prema Velikom Selu, Ljuban je razmišljao kako mu je bilo lijepo dok su svi bili zajedno u vlaku. Znao je da će se uskoro vratiti svojim kućama i da će opet živjeti odvojeno. Bilo mu je žao što će završiti njihovo zajedničko putovanje i život u zadrugi. Ostali učenici također su postali tužni kad su shvatili da se bliži kraj njihove pustolovine.

Kad su stigli u Veliko Selo, na kolodvoru su ih dočekali roditelji. Svi su tražili svoju djecu, grlili ih i odvodili kući. Kondukter je pomogao probuditi Peru i Dušana te je Dragu predao njezinu ocu. Ispričao je roditeljima koliko je Ljuban učinio za svu djecu tijekom putovanja. Rekao je da je bio pravi vođa, da je brinuo o svima i da bi se mnogi odrasli mogli ugledati na njega.

Dragin otac tražio je Ljubana kako bi ga poveo kući zajedno s Perom i Dragom. Ljuban je u međuvremenu ostao još malo u praznom vlaku jer se nije mogao oprostiti od vagona u kojima su zajedno proživjeli toliko važnih događaja. Tek kad je vlak krenuo, iskočio je na snijeg i pridružio se prijateljima.

Na kraju su se Ljuban, Pero i Draga zajedno vozili kući u istim saonicama. Ljuban je bio sretan što su ponovno zajedno. Tijekom vožnje razmišljao je kako bi volio da svi vlakovi na svijetu pomažu djeci, da prevoze hranu, odjeću i bolesnu djecu kojoj je potrebna pomoć te da sva djeca imaju jednake prilike za sretan život. Umoran od svega što je doživio, zaspao je u saonicama. Kad su stigli kući, Dragin otac odnio ga je na rukama u njegov krevet. Majka se uplašila, ali ju je umirio rekavši da je Ljuban samo jako umoran nakon svega što je učinio za svoje prijatelje.

TUMAČ RIJEČI

Riječ	Jednostavno objašnjenje
barometar	Uređaj koji pokazuje kakvo će biti vrijeme.
barjak	Velika zastava.
barjaktar	Osoba koja nosi zastavu.
bunar	Duboka rupa iz koje se uzima voda.
bunilo	Stanje kada je osoba jako bolesna i govori nepovezano.
čabar	Velika drvena ili metalna posuda za vodu.
članarina	Novac koji članovi daju zajednici.
čistoća	Kada je nešto uredno i nije prljavo.
domaćin zadruge	Vođa zadruge koji organizira druge.
dogovor	Sastanak na kojem ljudi zajedno odlučuju.
grmlje	Nisko gusto raslinje.
higijena	Briga o čistoći tijela i zdravlju.
higijenska izložba	Izložba na kojoj ljudi uče kako čuvati zdravlje.
izobličćen	Promijenjenog ili neobičnog oblika.
izlet	Kraće putovanje radi zabave ili učenja.
jama	Duboka rupa u zemlji.
kanape	Dugačka mekana klupa ili kauč.
klupa	Stol i sjedalo u školi ili vlaku.
kolodvor	Mjesto gdje dolaze i odlaze vlakovi.
kondukter	Osoba koja radi u vlaku i brine o putnicima.
kopriva	Biljka koja peče kada je dotaknemo.
kostur	Kosti čovjeka ili životinje.
kotao lokomotive	Dio lokomotive u kojem se stvara para.
lokomotiva	Prednji dio vlaka koji vuče vagone.
lubanja	Kosti glave.
mećava	Jak vjetar sa snijegom.
mladenka	Žena koja se udaje.

Riječ	Jednostavno objašnjenje
mladoženja	Muškarac koji se ženi.
nanosi snijega	Velike gomile snijega koje napravi vjetar.
načelnik	Osoba koja vodi općinu ili grad.
naručje	Prostor u rukama kada nekoga nosimo.
nesvjestica	Kada osoba nakratko izgubi svijest.
oblog	Mokra tkanina koja se stavlja na tijelo da pomogne kod bolesti.
obrana	Zaštita sebe ili druge osobe.
odraz	Slika koju vidimo u ogledalu ili staklu.
oluja	Vrlo jako nevrijeme.
osovina	Dio na kojem se okreću kotači.
podmititi	Dati poklon ili novac da netko učini ono što želiš.
polica za prtljagu	Mjesto u vlaku gdje se stavljaju torbe.
poniziti	Učiniti da se netko osjeća loše ili manje vrijedno.
postaja	Mjesto gdje vlak staje.
povorka	Skup ljudi koji zajedno hodaju.
prsluk	Odjevni predmet bez rukava.
prtljaga	Torbe i stvari koje nosimo na put.
razrednik	Učitelj koji vodi jedan razred.
redar	Osoba koja pazi na red.
sastanak	Okupljanje ljudi radi razgovora.
saonice	Vozilo koje klizi po snijegu.
siromah	Osoba koja nema mnogo novca.
sloga	Dobri odnosi i zajedništvo među ljudima.
smjena	Skupina ljudi koja radi određeno vrijeme, a zatim je zamijeni druga skupina.
strojovođa	Osoba koja upravlja lokomotivom.
svadbena gozba	Veliki zajednički obrok nakon vjenčanja.
svatovi	Ljudi koji sudjeluju na svadbi.
tajno glasovanje	Glasovanje u kojem drugi ne vide za koga si glasao.
tavan	Prostor ispod krova kuće.
tuča	Ledene kuglice koje padaju iz oblaka.
ugled	Poštovanje koje netko ima među ljudima.
uginuti	Umrijeti (za životinje).
uvrijediti	Reći ili učiniti nešto zbog čega se netko osjeća loše.
vagon	Dio vlaka u kojem putuju ljudi ili roba.
varati	Ne biti pošten.
vijenac	Krug napravljen od cvijeća ili lišća.

Riječ	Jednostavno objašnjenje
zadruga	Skupina ljudi koja zajedno radi i pomaže jedni drugima.
zadružni dom	Mjesto koje pripada zadruzi.
zanoktice	Bolna upala kože uz nokat.
zastor	Velika tkanina koja pokriva prozor ili pozornicu.
zet	Muž nečije kćeri.
zvižduk lokomotive	Jak zvuk kojim lokomotiva daje znak.
žar	Užareni komadi ugljena koji griju.
željeznička pruga	Put kojim vozi vlak.
željezničar	Osoba koja radi na željeznici.